

1) Baldones dziedniecības avota apkārtnē 1795. gadā. Šis avots atrodas dažas jūdzes no Rīgas, Kurzemē pie Baldones muižas, patīkamā apvidū. Tuvumā garām tek Ķekava. Tikai nesen ir pievērsuši uzmanību tā [avota] dziedinošajām īpašībām un bieži to apmeklē. Avots plūst pastāvīgi, ziemu tas garo un nekad neaizsalst. Vasarā tas ir ļoti auksts. Tā ūdens ir skaidrs un bez krāsas, ož pēc sēra un sapuvušām olām. Pie Bārbeles 5½ jūdzes no Baldones un 10 jūdzes no Rīgas ir līdzīgs avots. Sk. Dr. Ekhofa „Beschreibung des Baldonschen und Barbenschen Mineralwassers nebst einer Anweisung zum innerlichen und äußerlichen Gebrauch” (izd. Jelgavā 1795. gadā, 1/8 loksnes formātā, 64 lappuses). Paskaidrojumi. Par Baldones avotu dziedinošajām spējām ir zināms jau vairāk nekā 500 gadu. Sākotnēji tos atklāja latviešu zemnieki, arī govīs pratušas novērtēt veselīgo ūdeni, jo „dzērušas to kā negudras”. Ūdens dziedinošajām īpašībām jau 15. gs. sāka pievērst uzmanību Livonijas valdošo slāņu pārstāvji. Par to liecina avotā atrastās 15. gs. monētas, ko tur svieduši izdziedinātie. Par kūrorta izveidošanu Baldonē sāka domāt 18. gs. Kurzemes hercogs E. J. Bīrons savas valdīšanas pirmajā posmā (1737–1740), bet viņa nodomi netika realizēti sakarā ar krišanu nežēlastībā pēc carienes Annas Ivanovnas nāves. Taču Baldones minerālūdens slava izplatījās Kurzemes hercogistē un aiz tās robežām. 1780. gadā Baltijas ģenerālgubernators G. Brauns veda uz Baldoni ārstēt karavīrus. G. F. Stenders 1774. gadā izdotajā „Augstas gudrības grāmatā” slavēja Bārbeles un Baldones veselības avotus un piebilda: „Bet skāde, ka pie tiem nei dakteri dzīvo, nei krietni korteļi irraid, kur tie avota viesi varētu pareizi ārstēti un par savu naudu labāk mieloti tapt...” Pie dziedinošā ūdens zinātniskas izpētes ķērās tikai pēc Jelgavas Pētera akadēmijas nodibināšanas tās ievērojamais profesors J. J. Ferbers 1784. gadā un Broces šeit pieminētais hercoga leibmedikis J. H. Ekhofs. Baldones muižas nomnieks Heinrihs Gothards Korfs 1795. gadā tūlīt pēc Kurzemes pievienošanas Krievijai no carienes Katrīnas II saņēma atļauju ierīkot Baldonē peldu iestādi un sāka celt kūrortam nepieciešamās ēkas un iekopt parku. Korfu dzimta saglabāja šā kronim piederošā objekta nomu līdz Pirmajam pasaules karam, kaut šajā sakarā Korfu dzimtas piederīgajiem bija vairākas prāvas pret kroņa īpašumu pārvaldes iestādēm. Pati kroņa muižas noma pārgāja Līvenu rokās. Kūrortu Baldonē atklāja 1797. gadā, kad šeit uz pastāvīgu dzīvi apmetās ārsts. No Baltijas pilsētām un laukiem un pat no Pēterburgas Baldonē ieradās augstāko kārtu piederīgie — muižnieki, tirgotāji, ierēdņi, kam ārsti bija ieteikuši sērūdēns terapiju. Interesanti atzīmēt, ka 1799. gadā Baldonē sapulcējās grupa bijušo Krievijas galminieku, ko cars Pāvils I bija padzinis no galma un kas vēlāk bija iesaistīti sazvērestībā pret caru. Šajā laikā sezonā bija ap 100 sēravotu apmeklētāju, vēlāk viņu skaits arvien pieauga. Baldones popularitāte mazinājās 19. gs. vidū, sevišķi otrajā pusē, kad strauji attīstījās Ķemeru kūrorts un to ar Rīgu savienoja dzelzceļš (no 1877. g.). (J. K. Broce. Zīmējumi un apraksti. Latvijas mazās pilsētas un lauki. Red. T. Zeids, R. Brambe, G. Straube. – Rīga, Zinātne, 2002., 81.–82. lpp.)

2) Stāsta, ka Baldone esot saulainākā vieta Latvijā (vai gan ne tāpēc tās apkārtnē izveidota observatorija?). Un vēl — te darbojas Baltijā vecākais kūrorts (pēc vairākām liecībām, jau kopš 1795. gada). Literatūrā pat ir ziņas, ka jau 1477. un vēlākos gados uz dziednieciskām kūrēm turp devušies Rīgas kungi, bet Livonijas ordeņa mestrs ierīkojis sev atpūtas vietu. Hercoga Jēkaba laikā, pieaugot pieprasījumam pēc metāla, Baldones apkaimē esot nodibināts hercogistē pirmais „dzelzāmuris” — darbnīcas purva rūdas pārstrādāšanai un kausēšanai. Šis vietvārds saglabājies līdz mūsdienām. 1780. gadā Rīgas garnizonu piemeklēja „melnā nāve”, slimos sūtīja uz Baldoni, kur izveidojusies vesela nometne, un daudzi patiesi arī izārstējušies ar sēravota brīnumūdeni. Šis gadījums avota slavu izdaudzina tālu, pat Katrīna II gribējusi

ierīkot dziednīcu, ne sliktāku kā „eiropās”, bet... trūcis naudas. Tikai 1795. gadā barons Korts, sajūsmināts par sava ar reimatismu slimā brāļa izveseļošanu, panācis peldu iestādes atklāšanu. Jau pēc četriem gadiem ārsts Sīmanis biežā sējumā publicē Baldones sēravotu ķīmisko sastāvu un dažādo komponentu ārstniecisko nozīmi — laikā, kad pat daudziem slaveniem ārzemju dziednieciskajiem avotiem nebija zinātnisku aprakstu. Baldones slava un Korfa kunga veikals plauka, un tikai 1877. gadā atklātā dzelzceļa līnija no Rīgas uz Ķemeriem pārorientēja publiku, mazinot Baldones nozīmību. Līdz II Pasaules karam tā bija klusa kūrortpilsētiņa ar glītām vasarnīcām un tiem laikiem teicami ierīkotu peldu iestādi. Pašlaik alkšņiem aizaugušajā, sakārņiem un lūžņiem piedrazotajā Ķekaviņā toreiz peldēja vairāk vai mazāk lepnas plezīrlaivas ar Rīgas dāmām saulesargu ēnā... Burzma, troksnis un arī nekārtība Baldonē sākās pēdējā kara gados: armijas steidzās cita pakal citai, spridzināja un bradāja. „Jauncelsmes” gadi nāca ar pelēcību un sasteigtību. Lai gan kūrvieta tika rajona centra godā (ar robežām no Ķekavas līdz Jaunjelgavai, Zālītei, Iecavai, Stelpei un Skaistkalnei), tikai dažos pēdējos gados kļuva iespējams cik necik pārdomāti veidot apbūvi, jo līdz tam nebija atrisināts notekūdeņu attīrīšanas jautājums. Arī Baldonei, dabiski, pāri vēlās Hruščova un Brežņeva laiki; rajona ideja bankrotēja, teritoriju sadalīja, un palika maza, „plika” Baldonīte — ar pilsēciemata statusu, pelēka kā caurstaigājamā sēta, jo „tēvi” un „krusttēvi” valdībā, veicinot tautu nesatricināmo draudzību Vissavienības nozīmes kūrorta veidā, uz ilgu laiku satricināja Baldones attīstības normālu gaitu. Visus līdzekļus „aprija” sanatorija, bet tās neizlepušie kūrvesi savukārt aprija ēdamo un neēdamo visā apkaimē. Tagad, šķiet, sāk veidoties līdzsvars. Lai gan problēmu pār pārēm, Baldone pamazām kļūst līdzīga pati sev, tas ir, Eiropai, latviešu mentalitātei atbilstošākai mazpilsētiņai (pilsētas statuss tai piešķirts pērn). Nedaudz rosīgāka kļuvusi pilsētas valde (jo ir taču vairāk pašu teikšanas), sakustējušies enerģiskāko baldoniešu prāti: cits atvērsot savu veikaliņu, cits — benzīna pildītavu, varbūt kāds sadūšosies ierīkot golfa laukumus vai, kas zina, pat luftsbalonu placi... Bet vispirms, protams, vajadzīgs vēl daudz kas cits — tādi sīkumi kā sakoptība, sakārtotība, kārtīga gribēšana to panākt. Kā, starp citu, desmitos citu pilsētiņu un pilsētu, ciemu un ciematu. Daba Baldonei devusi visu: mežus un ezerus, upītes, pļavas, tīru gaisu un dziednieciskas dūņas, „dzīvības ūdeni” un maksimumu saules. Pašu ziņā tāds nieks vien paliek.